

ویرایش : ۲	شیوه نامه تعیین ظرفیت و شرایط راهنمایی و مشاوره دانشجویان تحصیلات تکمیلی	
تاریخ ابلاغ: ۱۴۰۵/۰۳/۰۵		
شماره صفحه: ۱ از ۷		

مشخصات سند	
عنوان سند: شیوه نامه تعیین ظرفیت و شرایط راهنمایی و مشاوره دانشجویان تحصیلات تکمیلی	
نوع سند: شیوه نامه	تاریخ تصویب اولیه: ۱۴۰۴/۰۴/۲۱ - ویرایش ۱
تعداد صفحات: ۷	تاریخ تصویب بازنگری: ۱۴۰۵/۰۱/۱۶ - ویرایش ۲

اقدام کنندگان		
	معاونت آموزشی	تهیه کننده:
	- دکتر علی وندشعاری، معاون آموزشی دانشگاه - دکتر مینو قره بگلو، معاون پژوهشی، کارآفرینی و فناوری دانشگاه - دکتر نعیمه انزابی، مدیر امور آموزشی و تحصیلات تکمیلی - دکتر پریسا هاشم پور، رئیس دانشکده معماری و شهرسازی - دکتر سید علی فارغ، رئیس دانشکده طراحی - دکتر بهرام آجورلو، رئیس دانشکده حفاظت آثار فرهنگی - دکتر عبدالله میرزایی، رئیس دانشکده فرش - دکتر فرنوش شمیلی، رئیس دانشکده هنرهای تجسمی - دکتر سید محمد میر شفیعی، رئیس دانشکده هنرهای صناعی - دکتر باقر بهرام شتریان، رئیس دانشکده چند رسانه ای - دکتر لیلا دوبختی، نماینده رئیس دانشگاه در شوراهای آموزشی و تحصیلات تکمیلی	مراجع بررسی و تأیید کننده:
	- شورای تحصیلات تکمیلی دانشگاه - هیئت رئیسه دانشگاه	مراجع تصویب کننده:
این شیوه نامه در جلسات ۳۱۵ و ۳۱۶ شورای تحصیلات تکمیلی دانشگاه مورد بحث و بررسی قرار گرفت و در جلسه ۳۱۶ به تاریخ ۱۴۰۴/۰۴/۲۱ مصوب شد. ویرایش دوم شیوه نامه پس از برخی اصلاحات جزئی در جلسه شورای تحصیلات تکمیلی مورخ ۱۴۰۵/۰۱/۱۶ به تصویب رسید.		



ابلاغ شد

ویرایش ۲:	شیوه نامه تعیین ظرفیت و شرایط راهنمایی و مشاوره دانشجویان تحصیلات تکمیلی	
تاریخ ابلاغ: ۱۴۰۵/۰۳/۰۵		
شماره صفحه: ۲ از ۷		

■ مقدمه

به منظور ایجاد فرصت بهره‌برداری گسترده‌تر از توانایی‌های فکری و علمی اعضای هیئت علمی واجد شرایط که اهتمام کامل خود را در ارتقای کیفی، گسترش کمی و پیشبرد امور و فعالیت‌های دانشگاهی به اثبات رسانده‌اند، این شیوه‌نامه در راستای آیین‌نامه‌ی یکپارچه مقررات آموزشی دوره‌های تحصیلی کارشناسی ارشد و دکتری تخصصی به شماره سند عتف-۲۲۱۴ مورخ ۱۴۰۲/۰۴/۲۵ و نیز شیوه‌نامه الحاقی دانشگاه تبریز مصوب جلسه مورخ ۱۴۰۲/۰۶/۲۸ شورای آموزشی و تحصیلات تکمیلی دانشگاه تبریز، با هدف تعیین ظرفیت و شرایط پذیرش دانشجو در راهنمایی پایان‌نامه‌های دانشجویان کارشناسی ارشد و رساله‌های دانشجویان دکتری تخصصی به‌عنوان استادان راهنما و مشاور، بر اساس شاخص‌هایی نظیر مرتبه علمی و عملکرد آموزشی و پژوهشی برای اعضای هیئت علمی دانشگاه هنر اسلامی تبریز تدوین شده است.

■ اهداف

- کمک به مدیریت توزیع مناسب و ضابطه‌مند پایان‌نامه‌ها و رساله‌ها
- ارتقای کیفیت راهنمایی پایان‌نامه‌ها و رساله‌های تحصیلات تکمیلی
- ایجاد توازن میان وظایف آموزشی، پژوهشی و اجرایی اعضای هیئت علمی
- افزایش کمی و کیفی تولیدات علمی مستخرج از پایان‌نامه‌ها و رساله‌ها
- بهره‌مندی از قابلیت‌های علمی اعضای هیئت علمی برجسته دانشگاه

■ تعاریف

ظرفیت راهنمایی پایه: تعداد مجاز راهنمایی پایان‌نامه کارشناسی ارشد و رساله دکتری تخصصی برای هر عضو هیئت علمی است.

ظرفیت راهنمایی سالانه: حداکثر تعداد پایان‌نامه و رساله است که هر عضو هیئت علمی می‌تواند در هر سال تحصیلی راهنمایی آن را بر عهده گیرد. این تعداد شامل پایان‌نامه و رساله‌هایی که پیشنهاده (پروپوزال) آن به تصویب شورای تحصیلات تکمیلی دانشگاه رسیده است.

استاد راهنما: یکی از اعضای هیئت علمی دارای مدرک دکتری تخصصی یا مرتبه استادیاری است که مسئولیت راهنمایی دانشجو را در انجام پایان‌نامه یا رساله بر عهده دارد.

استاد مشاور: یکی از اعضای هیئت علمی و یا فرد دارای صلاحیت با تخصص مرتبط است که مسئولیت مشاوره دانشجو را در انجام پایان‌نامه یا رساله بر عهده دارد.

پایان‌نامه: مستند علمی است که در فرآیند تحصیل دانشجوی دوره کارشناسی ارشد و از طریق تحقیق در یک حوزه معین از رشته یا گرایش تحصیلی، بار راهنمایی استاد/استادان راهنما و بر اساس استانداردهای پژوهشی تدوین می‌شود.

رساله: مستند علمی است که در فرآیند تحصیل دانشجوی دوره دکتری تخصصی و از طریق تحقیق در یک حوزه معین از رشته یا گرایش تحصیلی، بار راهنمایی استاد/استادان راهنما و بر اساس استانداردهای پژوهشی تدوین می‌شود.

هیئت داوران: اعضای هیئت علمی یا افراد متخصص دارای صلاحیت دانشگاهی هستند که برای ارزیابی کمی و کیفی پایان‌نامه و یا رساله دانشجو در دوره کارشناسی ارشد و دکتری تخصصی مطابق دستورالعمل اجرایی مصوب دانشگاه انتخاب می‌شوند.



ویرایش ۲:	شیوه نامه تعیین ظرفیت و شرایط راهنمایی و مشاوره دانشجویان تحصیلات تکمیلی	
تاریخ ابلاغ: ۱۴۰۵/۰۳/۰۵		
شماره صفحه: ۳ از ۷		

■ شرایط لازم برای هدایت پایان نامه کارشناسی ارشد

طبق تبصره ۱ الحاقی به ماده ۳۵ در شیوه نامه دانشگاه تبریز، دانشجویان کارشناسی ارشد می توانند از حداقل ۱ و حداکثر ۲ استاد راهنما برای تدوین پایان نامه خود بهره ببرند. شرایط استاد راهنمای اول و دوم به شرح زیر است:

استاد راهنمای اول

ماده ۱- از اعضای هیئت علمی دانشکده‌ی متبوع که دارای مدرک دکتری تخصصی مرتبط با رشته‌ی پذیرش شده‌ی دانشجو است.

استاد راهنمای دوم

ماده ۲- از اعضای هیئت علمی داخل دانشگاه که دارای مدرک دکتری تخصصی یا مرتبه استادیاری است.

تبصره ۱: در شرایط استثنایی و با تصویب شورای تحصیلات تکمیلی دانشکده و تأیید نهایی شورای تحصیلات تکمیلی دانشگاه، استاد راهنمای دوم می تواند از اعضای هیئت علمی خارج از دانشگاه که با دانشکده مربوطه همکاری فعال داشته اند باشد.

تبصره ۲: در صورتی که استاد راهنمای دوم خارج دانشگاه باشد، سهمیه استاد راهنمای اول کامل محاسبه می شود. (از سهمیه استاد راهنمای اول استفاده می شود)

تبصره ۳: بین استاد راهنمای اول و دوم حتماً یکی دارای مدرک دکتری تخصصی منطبق با رشته‌ی دانشجو باشد.

ماده ۳- استاد راهنمای دوم به پیشنهاد استاد راهنمای اول و پس از تصویب در شورای تحصیلات تکمیلی دانشکده انتخاب می شود.

استاد مشاور

طبق تبصره ۱ الحاقی به ماده ۳۵ در شیوه نامه دانشگاه تبریز، دانشجویان کارشناسی ارشد مجاز هستند از راهنمایی حداکثر ۲ استاد مشاور علاوه بر استاد راهنمای اول و دوم در تدوین پایان نامه خود بهره ببرند. استاد مشاور از افراد حائز شرایط زیر انتخاب می شود:

ماده ۴- استاد مشاور می تواند از اعضای هیئت علمی، مدرسین مدعو دانشگاه و استادان وابسته، دانشجویان پسادکتری، دکتری، و یا متخصصین خارج از دانشگاه که مرتبط با موضوع پایان نامه هستند، باشد.

ماده ۵- استاد مشاور به پیشنهاد استادان راهنما و پس از تصویب در شورای تحصیلات تکمیلی دانشکده انتخاب می شود.

تبصره ۱: در صورت عدم پیشنهاد استاد مشاور در زمان تصویب پروپوزال، استاد مشاور می تواند تا قبل از دریافت مجوز دفاع، با درخواست

دانشجو و تأیید استادان راهنما و رئیس دانشکده و تصویب در شورای تحصیلات تکمیلی دانشگاه، به مجموعه راهنمایی پایان نامه اضافه شود. (دانشجو حداکثر ۳ ماه پس از اعمال این تغییرات می تواند جهت انجام دفاع نهایی خود اقدام کند)

ظرفیت راهنمایی در مقطع کارشناسی ارشد

ماده ۶- ظرفیت راهنمایی پایه و ظرفیت سالانه‌ی استادان برای راهنمایی پایان نامه بر اساس مرتبه علمی، طبق جدول زیر تعریف می شود:

مرتبه علمی	ظرفیت راهنمایی پایه	ظرفیت سالانه
استادیار	۲	۴
دانشیار	۳	۶
استاد	۴	۸



ابلاغ شد

ویرایش ۲:	شیوه نامه تعیین ظرفیت و شرایط راهنمایی و مشاوره دانشجویان تحصیلات تکمیلی	
تاریخ ابلاغ: ۱۴۰۵/۰۳/۰۵		
شماره صفحه: ۴ از ۷		

تبصره ۱: ظرفیت راهنمایی **استادیار** در سال اول تدریس (مجموع دو نیمسال تحصیلی پس از استخدام عضو هیئت علمی) **۱- پایان نامه** است و به ترتیب در سال‌های بعدی تا سقف ۴ پایان نامه افزایش پیدا می‌کند. این ظرفیت از تاریخ استخدام اعضای هیئت علمی بر اساس حکم کارگزینی محاسبه می‌شود.

ماده ۷- دانشکده‌ها موظف هستند رویه‌ای را به کار گیرند تا از ظرفیت تمامی اعضا هیئت علمی دانشکده استفاده شود و توزیع مناسب در راهنمایی و مشاوره برای تمامی اعضا با تخصص‌های گوناگون انجام شود. به این منظور دانشکده‌ها می‌بایست بر اساس ظرفیت پایه و متناسب با تعداد دانشجویان متقاضی در هر سال تحصیلی، اقدام به تعیین ظرفیت برای اساتید نموده و پس از تصویب در شورای تحصیلات تکمیلی دانشکده، مراتب را به مدیریت امور آموزشی و تحصیلات تکمیلی ارسال کنند.

▪ شرایط لازم برای هدایت رساله دکتری تخصصی

طبق تبصره ۳ الحاقی به ماده ۴۵ در شیوه نامه دانشگاه تبریز، دانشجویان دکتری تخصصی می‌توانند از حداقل ۱ و حداکثر ۲ استاد راهنما برای تدوین رساله دکتری خود بهره ببرند. شرایط استاد راهنمای اول و دوم به شرح زیر است:

استاد راهنمای اول

استاد راهنمای اول باید دارای تمام شرایط زیر باشد؛

ماده ۸- از اعضای هیئت علمی دانشکده‌ی متبوع که دارای **تحصیلات منطبق، حداقل در یکی از مقاطع تحصیلی** با رشته‌ی پذیرش شده‌ی دانشجو در دانشکده باشد.

ماده ۹- حداقل ۲ پایان نامه کارشناسی ارشد را به صورت مستقل و یا ۴ پایان نامه مشترک را راهنمایی و به اتمام رسانده باشد، که حداقل در ۲ مورد از پایان نامه‌ی مشترک، استاد راهنمای اول بوده است.

ماده ۱۰- حداقل یک مقاله علمی پژوهشی در یکی از مجله‌های معتبر علمی و پژوهشی با نمایه‌ی معتبر در طول یک سال گذشته چاپ کرده که در آن نویسنده اول یا نویسنده مسئول باشد. (احراز این شرط تنها در اولین بار اخذ راهنمایی رساله دکتری مورد نیاز است)

تبصره ۱: مقاله نباید مستخرج از پایان نامه‌ی دکتری عضو هیئت علمی باشد.

ماده ۱۱- در سال‌های بعدی، اخذ پایه استحقاقی سالانه شرط الزامی برای استاد راهنمای اول است.

استاد راهنمای دوم

طبق ماده ۴۵ آیین نامه دکتری وزارت عتف، دانشجوی دکتری مجاز است علاوه بر استاد راهنمای اصلی، استاد راهنمای دوم نیز داشته باشد. استاد راهنمای دوم به پیشنهاد استاد راهنمای اول از افراد حائز شرایط زیر انتخاب می‌شود:

ماده ۱۲- از اعضای هیئت علمی و یا اعضای هیئت علمی وابسته دانشکده‌ی متبوع و یا سایر دانشکده‌های دانشگاه که دارای مدرک **دکتری تخصصی مرتبط با رشته‌ی پذیرش شده‌ی دانشجو** در دانشکده باشد.

تبصره ۱: در شرایط استثنایی و با نظر شورای تحصیلات تکمیلی دانشگاه استاد راهنمای دوم می‌تواند از اعضای هیئت علمی خارج از دانشگاه که با دانشکده مربوطه همکاری فعال داشته‌اند باشد.

تبصره ۲: در صورتی که استاد راهنمای دوم خارج از دانشگاه باشد، سهمیه استاد راهنمای اول کامل محاسبه می‌شود. (از سهمیه استاد راهنمای اول استفاده می‌شود)



ویرایش : ۲	شیوه نامه تعیین ظرفیت و شرایط راهنمایی و مشاوره دانشجویان تحصیلات تکمیلی	
تاریخ ابلاغ: ۱۴۰۵/۰۳/۰۵		
شماره صفحه: ۵ از ۷		

ماده ۱۳- حداقل ۲ پایان نامه کارشناسی ارشد را به صورت مستقل یا ۴ پایان نامه را به صورت مشترک راهنمایی و به اتمام رسانده باشد.

ماده ۱۴- حداقل یک مقاله علمی پژوهشی در یکی از مجله های معتبر علمی و پژوهشی با نمایه ی معتبر در طول یک سال گذشته چاپ کرده باشد. (احراز این شرط تنها در اولین بار اخذ راهنمایی رساله دکتری مورد نیاز است)

تبصره ۱: مقاله نباید مستخرج از پایان نامه ی دکتری عضو هیئت علمی باشد.

ماده ۱۵- در سال های بعدی، اخذ پایه استحقاقی سالانه شرط الزامی برای استاد راهنمای دوم است.

استاد مشاور

طبق تبصره ۳ الحاقی به ماده ۴۵ در شیوه نامه دانشگاه تبریز، دانشجوی دکتری مجاز است از راهنمایی حداکثر ۲ استاد مشاور علاوه بر استاد راهنمای اول و دوم در تدوین رساله خود بهره برد. استاد مشاور از افراد حائز شرایط زیر انتخاب می شود:

ماده ۱۶- از اعضای هیئت علمی و دارای حداقل مدرک دکتری تخصصی یا مرتبه استادیاری باشد.

ماده ۱۷- استاد مشاور می تواند از استادان هیئت علمی خارج از دانشگاه، استادان مدعو دانشگاه، اعضای هیئت علمی وابسته و یا متخصصین خارج از دانشگاه با حداقل مدرک دکتری باشد.

ظرفیت راهنمایی در مقطع دکتری

ماده ۱۸- ظرفیت پایه برای راهنمایی رساله دکتری بر اساس مرتبه علمی استادان بر اساس جدول زیر تعریف می شود که این ظرفیت ضریبی متناسب با تعداد استادان حائز شرایط برای اخذ دانشجوی دکتری و نیز تعداد دانشجویان پذیرش شده در هر سال دریافت می کند. این موضوع هر ساله در زمان پذیرش دانشجوی دکتری توسط دانشکده ها بررسی و پس از تعیین ظرفیت ها به مدیریت امور آموزشی و تحصیلات تکمیلی ارسال می شود.

ظرفیت راهنمایی پایه	مرتبه علمی
۰/۵	استادیار
۱	دانشیار
۱/۵	استاد

دانشکده ها می توانند از فرمول زیر برای محاسبه ظرفیت استادان بر مبنای تعداد دانشجو و ظرفیت پایه استفاده کنند؛

$$x = \frac{N \times c_i}{n_1 c + n_2 c_2 + n_3 c_3}$$

▪ که N تعداد دانشجویان پذیرش شده دکتری،

▪ c_i ظرفیت عضو هیئت علمی بر اساس مرتبه علمی،

▪ و n_i تعداد عضو هیئت علمی در دانشکده بر اساس مرتبه علمی است.

ماده ۱۹- مبنای محاسبه ظرفیت راهنمایی رساله اعضای هیئت علمی **آخر اسفندماه** هر سال و بر اساس آخرین حکم صادره تا آن تاریخ است.

ماده ۲۰- در شرایط خاص و با تصویب شورای تحصیلات تکمیلی دانشگاه، رساله دکتری پس از ۵ سال از زمان تصویب پیشنهاد می تواند از ظرفیت راهنمایی عضو هیئت علمی خارج شود.



ویرایش ۲:	شیوه نامه تعیین ظرفیت و شرایط راهنمایی و مشاوره دانشجویان تحصیلات تکمیلی	
تاریخ ابلاغ: ۱۴۰۵/۰۳/۰۵		
شماره صفحه: ۶ از ۷		

▪ سایر شرایط

- ماده ۲۱-** هدایت رساله دانشجویان پژوهش محور که به واسطه قرارداد استاد راهنما با صنعت پذیرفته شده‌اند، در ظرفیت سالانه و جمع کل لحاظ نمی‌شود.
- ماده ۲۲-** ظرفیت پذیرش دانشجو توسط استاد راهنما منطبق با دستورالعمل مصوب در شورای تحصیلات تکمیلی دانشگاه است. روسای دانشکده و معاونین پژوهشی دانشکده ملزم به رعایت سقف تعداد دانشجو در مقطع ارشد و دکتری برای هر عضو هیئت علمی هستند. ضمناً در صورت رعایت نشدن سقف مجاز تعداد دانشجو، مدیر تحصیلات تکمیلی می‌تواند پایان نامه و رساله‌های بالاتر از سقف را حذف کند.
- ماده ۲۳-** سهم استاد راهنمای اول و دوم از اعضای هیئت علمی داخل دانشگاه در رساله و پایان نامه بالسویه (۵۰ به ۵۰) محاسبه می‌شود.
- ماده ۲۴-** سهم استاد راهنمای اول و دوم که استاد راهنمای دوم از اعضای هیئت علمی خارج از دانشگاه است در رساله و پایان نامه، ۷۰ به ۳۰ محاسبه می‌شود.
- ماده ۲۵-** رؤسای دانشکده می‌توانند در صورت عدم رضایت از عملکرد عضو هیئت علمی مطابق با شرایط زیر ظرفیت مجاز راهنمایی عضو هیئت علمی را کاهش داده و مراتب را به معاونت آموزشی اعلام نمایند:
- عدم حضور تمام وقت در ساعات اداری یا اشتغال به سایر فعالیت‌ها بدون مجوز رسمی دانشگاه
 - عدم رضایت از عملکرد عضو هیئت علمی در راهنمایی پایان نامه‌های کارشناسی ارشد و رساله دکتری بر اساس شاخص‌های ارزیابی
 - عدم رضایت از عملکرد عضو هیئت علمی در انجام وظایف محوله
- ماده ۲۶-** در شرایط خاص اگر نیاز به راهنمایی تعداد بیشتری از حد مجاز توسط یک عضو هیئت علمی باشد، و مواردی که در این شیوه نامه مسکوت مانده است با تأیید شورای تحصیلات تکمیلی دانشکده و تصویب شورای تحصیلات تکمیلی دانشگاه اقدام می‌شود.

▪ شرایط لازم برای داوری پایان نامه کارشناسی ارشد

- ماده ۲۷-** از اعضای هیئت علمی دارای مدرک دکتری تخصصی یا مرتبه استادیاری در پایان نامه های عملی - نظری باشد.
- تبصره ۱:** حداقل یکی از داوران از اعضای هیئت علمی دانشکده متبوع باشد.
- ماده ۲۸-** تعیین استادان داور با نظر شورای گروه و تصویب شورای تحصیلات تکمیلی دانشکده انجام خواهد شد.

▪ شرایط لازم برای داوری رساله دکتری تخصصی

- ماده ۲۹-** از اعضای هیئت علمی دانشگاه و دارای مدرک دکتری تخصصی باشد.
- تبصره ۱:** حداقل یکی از داوران از اعضای هیئت علمی دانشکده متبوع باشد.
- تبصره ۲:** حداقل یکی از داوران با دو سال سابقه فعالیت آموزشی در دوره‌های تحصیلات تکمیلی باشد و یا حداقل ۲ پایان نامه کارشناسی ارشد را به صورت مستقل یا مشترک راهنمایی و به اتمام رسانده باشد.
- تبصره ۳:** اعضای هیئت علمی که قبلاً راهنما و یا مشاور رساله دکتری بوده‌اند، در اولویت انتخاب به عنوان داور هستند.
- تبصره ۴:** داور داخلی از اعضای هیئت علمی دانشگاه در رشته مرتبط با مدرک دکتری تخصصی و داور خارجی از اعضای هیئت علمی سایر دانشگاه‌ها در رشته مرتبط، با درجه حداقل دانشیاری باشد.
- ماده ۳۰-** تعیین استادان داور داخلی و خارجی رساله‌های دکتری با نظر شورای گروه و تأیید شورای تحصیلات تکمیلی انجام خواهد شد.



ویرایش : ۲	شیوه نامه تعیین ظرفیت و شرایط راهنمایی و مشاوره دانشجویان تحصیلات تکمیلی	
تاریخ ابلاغ: ۱۴۰۵/۰۳/۰۵		
شماره صفحه: ۷ از ۷		

زمان اجرای این شیوه نامه از ابتدای نیمسال دوم سال تحصیلی ۱۴۰۴-۱۴۰۵ و شامل پایان نامه ها و رساله هایی است که از ابتدای این نیمسال تحصیلی به تصویب می رسند.

مسئولیت حسن اجرای این شیوه نامه بر عهده دانشکده ها و نظارت بر نحوه اجرا بر عهده مدیریت آموزشی و تحصیلات تکمیلی دانشگاه است.

ویرایش اول این شیوه نامه با ۳۰ ماده و ۱۴ تبصره در جلسه ۳۱۶ شورای تحصیلات تکمیلی مورخ ۱۴۰۴/۰۴/۲۱ به تصویب رسید. ویرایش دوم شیوه نامه پس از برخی اصلاحات جزئی در جلسه شورای تحصیلات تکمیلی مورخ ۱۴۰۵/۰۱/۱۶ به تصویب رسید. شیوه نامه بعد از دو سال از زمان اجرا امکان بازنگری مجدد دارد.



ابلاغ شد